

ABONAMENT:

Pe an 6 cor.; pe 1/2 an 3 cor.

Pentru România pe an 15 Lei.

Manuscripte nu se redau.

LIBERTATEA

INSERTIUNI:

se socotesc după tarifă cu prețuri foarte moderate

Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

Politica maghiară
din trecut și de azi.

Precum am spus în numărul trecut, Episcopatul bisericii gr. or. române din patrie, a înaintat guvernului în contra planului nou de lege școlară un Memorand, în care a deplăcut cele mai bune părți din sufletul său, convingere, demnitate și știință.

Azi cunoaștem Memorandul întreg, și în partea lui finală aflăm reflecșiunile politice ale episcopatului, pe care grăbim a le da și cetitorilor „Libertății”, ca oglindind ele viu abaterile primejdioase ale bărbaților de stat maghiari de azi, dela drumul croit lor în politica din lăuntru a țării prin marii lor înaintași, cari au încheiat la 1867 pactul cu Austria.

După-ce a arătat pe larg și cu teameu obiecțiunile bisericii față de noua lege, din punctul de vedere de drept, pedagogic, social, etc. — Episcopii mărturisesc guvernului, că au ajuns la punctul la care stau pe gânduri, că, după-ce se va aduce noua lege, oare se mai susțin școlăle ori ba, că prin eventuala susținere a lor, mai fac vre-un serviciu bisericii și patriei?

Dar nainte de a lua o hotărâre mare în cauză, îl mai roagă odată, să-și rătrăgă cu desăvârșire noul plan de lege, ori să-l schimbe într'acolo, ca toate drepturile bisericii gr. or. asigurate prin Statutul organic (care e lege întărită de Maestatea Sa) să rămână neatînse!

Memorandul urmează mai departe astfel:

Escelența Voastră Dle Ministru!

Deși în cele premergătoare am eshauriat observările noastre, cari se refer strîns la proiectul de sub întrebare, cu toate acestea noi credem a ne împlini o patriotică datorință, când în legătură cu aceasta atragem atențiunea bărbaților de stat cari de prezent conduc destinele patriei, asupra împrejurării, că și proiectul de lege despre care vorbim, este unul dintre acele mijloace, prin cari se alterează principiile fundamentale ale pactului din 1867/8. O constatăm cu adâncă durere, căci în tendința aceasta vedem slăbirea condițiunilor de întărire și fericire a statului nostru, iar noi deplin credincioși punctului de vedere al bărbaților de stat din 1867/8, suntem convinși, că și fericirea noastră proprie este condiționată numai dela fericirea patriei noastre mult iubite.

Prea frumos exprimă această idee genialul și înaintea poporului nostru în veci neuitatul baron Iosif Eötvös în opul său „Cestiunea naționalităților”.

„Opt sute de ani (zice Eötvös) locuitorii de diferite limbi ai acestei țări s'au simțit cetățeni ai unei țări, cari cu privire la limba au rămas Slavi, Români, Germani, dar pentru nici un moment n'au încetat a fi Ungari, și la cari cerbicia cu care a ținut la limba lor proprie, nici-odată n'a primejduit unitatea patriei, căci precum sub jugul turcesc de un veac și jumătate, astfel și mai târziu, fie-care naționalitate numai

în puterea și libertatea patriei comune a găsit garanța libertății sale proprii.”

Astfel propovăduiește poporului său baronul Iosif Eötvös, adevăr grăind, dar puterea și libertatea patriei comune nu se poate întemeia pe prigonirea etnică a fiilor ei nemaghiari, cari nici odată în contra ei n'au păcătuit, cari sincer o iubesc, ci numai pe adevărata libertate, egalitate și frățietate! Aceasta a fost intențiunea legilor fundamentale din 1867/8, ceea-ce se adevărește pe deplin prin proiectele adresei către tron din 1861 și 1866.

„Voim, ca întru cât se poate face aceasta fără dimicarea țării și fără jertfirea independenței ei legale, toate pretensiunile naționale ale compatrioților nostri de altă naționalitate, să fie asigurate prin legi” — astfel glăsuiește adresa către tron a dietei din 1861, iar în proiectul de adresă al lui Francisc Deák din 1866 se cuprind următoarele:

„Maiestatea Sa se ne ofere puțința și privilegiul pentru regularea raporturilor noastre interne astfel, ca prin satisfacerea multămitoare, dreaptă și echitabilă a tuturor cetățenilor patriei noastre, de ori-ce naționalitate și religione, țara să devină iarăși puternică, spre a putea fi stîlp neclintit, tronului și statului.”

Și de fapt în acest spirit a fost încheiat pactul din 1867/8, care a fost chemat nu numai să reguleze raportul țării față de monarch și față de cealaltă parte a monarchiei, ceea-ce s'a săvârșit prin art. de lege XII din 1867, ci a avut chiamarea, ca pe temeiul marilor principii de libertate, egalitate și frățietate, să resoalve și cestiunea confesiunilor și naționalităților din țară. Espresiunea pozitivă a acestei resolvări sunt art. de lege IX. și XLIV din 1868 despre confesiunea gr.orientală, respective despre egala îndreptățire a naționalităților, despre cari legi tocmai în zilele acestea presidentul de acum al consiliului de ministri a zis, că acelea cuprind în sine promisiunile sârbătorești ale națiunii maghiare.

Este știut, că legea despre egala îndreptățire a naționalităților, este opera proprie a înțeleptului patriei, îl putem numi al treilea întemeietor al patriei, opera lui Francisc Deák, care nu a primit nici proiectul înaintat din partea guvernului, nici cel propus de deputații naționaliști. Francisc Deák a creat art. de lege XLIV din 1868, deci el va fi cel mai chemat comentator al acestei legi. Spiritul său îl chiamăm întru ajutor și cităm cuvinte rostite de dînsul în dieta din 1871:

„Fie-care naționalitate, chiar se nu fie naționalitate politică, are dreptul a pretinde să i-se ofere puțința pentru creșterea și cultivarea copiilor săi! Trei sute gimnassii se fie în țară, se fie atâtea, în cât tot în 6 mile de pământ se se aște unu. Dacă vre-un gimnassiu nu face instrucțiunea în acea limbă, ori cel puțin nu o face mai

ales în acea limbă, care este limba poporului din acel ținut, atunci fără îndoială prosperarea învățământului va fi anevoioasă!

Să ne aducem numai aminte, câte greutăți am întimpinat noi (Maghiarii) în tinerețele noastre prin aceea, că a trebuit să învățăm într-o limbă străină și să privim cât de mult este ușorat studiul tinerilor nostri prin aceea, că învățăm în limba ungurească. — Tot astfel stă lucrul și cu privire la limba tuturor celorlalte naționalități. — Dacă am voi să silim pe cei de altă naționalitate, ca copiii lor, cari ungurește nu știu de fel ori numai puțin, căci doară în școlăle populare au învățat mai ales în limba lor națională, în toate și pretutindeni se fie instruați în ungurește, atunci în gimnasiile acelea progresarea tinerilor ar fi imposibilă, părinții în zădar și-ar chelui banii, copii în zădar și-ar petrece timpul.

„Peste tot, dacă voim să câștigăm naționalitățile pentru noi, apoi asta nu se poate face maghiarizându-le cu ori-ce preț, ci așa dacă le vom face să iubească starea lucrurilor din Ungaria. Căci pentru mine două lucruri sunt lămurite: a voi să-i estirpăm, ar fi o barbarie strigătoare la ceriu, chiar și atunci când nu ar fi atât de numeroși, din care cauză a-i nimici este imposibil! A mi-i face dușmani, nu zace în interesul nostru!”

Astfel a tălcuit înțeleptul patriei, Francisc Deák, legea despre egala îndreptățire a naționalităților și atunci întreg parlamentul l'a aplaudat! Că Francisc Deák cum a înțeles egala îndreptățire a naționalităților în Ungaria, despre aceasta ne dă o clasică dovadă vorbirea sa ținută în 14 Noemvrie 1868 în casa deputaților, când în legătură cu ajutorul de stat preliminar pentru teatru național maghiar, a venit în discuțiune întrebarea: dacă se se dee ori ba astfel de ajutor teatrului național sârbesc? Atunci Francisc Deák a zis: „Eu nici în cestiunea naționalităților nu voesc a urma alt principiu, de cât pe acela al dreptății; dar nici decum nu pot să impac cu dreptatea faptul, ca din dările obștești, statul să cheltuiască pentru teatru, ca institut care cultivă limba maghiară, să cheltuiască astfel exclusiv numai pentru un singur popor de o singură limbă și naționalitate! În privința asta eu socotesc, că ori pentru toți, ori nici pentru unu!” Dacă am putea să dăm pentru toți, atunci da; dacă nu putem, atunci se nu dăm nici pentru limba noastră! Să ștergem suma întreagă, căci nu voiesc nici o nedreptate, nici chiar atunci când am avea folos de ea!”

Astfel a înțeles Francisc Deák egala îndreptățire a naționalităților. Și noi suntem convinși că Francisc Deák bine a cunoscut și a știut să aprecieze condițiunile de fericire și întărire a patriei.

„Cu cât mă ocup mai mult și mai intensiv ca cestiunea națională română” — zice Dr. Jancsó Be-

nedek în opul său „Dacoromanismul și politica culturală maghiară” (A Dákromanismus és a magyar-kulturpolitika, II. p. 6) — „cu atât maimult mi-se întărește convingerea că nici decum nu este în interesul națiunii maghiare a face încercarea, ca să lipsască românimea de naționalitatea sa, ba din contră, este chiar în interesul nostru, ca în patria aceasta Români să se simtă bine deopotrivă ca Români și ca cetățeni ungari, ca nu numai cu puterile lor proprii, ci chiar și cu ajutorul statului și națiunii maghiare să se întărească în naționalitate, avere și cultură, și că pentru acest ajutor frățesc, ce li-se va oferi, este în interesul nostru binepriceput, a nu cere de la dînșii nici mai mult, nici mai puțin, decât patriotism curat și sinceră alipire la patria ungară.”

A trebuit să ne provocăm la martori, la martori clasici magiar, pentru a dovedi, că proiectul de lege, care voește a împedeca cultivarea în limba lor maternă a fiilor poporului românesc, este în contrarietate cu interesele binepricepute ale patriei, a trebuit să ne provocăm la martori, căci am ajuns în trista situațiune, în cât noi prelații unei mari biserici, nu putem să apărăm interesele patriei noastre după cea mai bună convingere a sufletului nostru, fără ca pentru aceasta să ne ni-se arunce numai decât în față acusa nepatriotismului din partea paraziților patimei naționale.

Escelența Voastră Domnule Ministru! Nici-odată poporul nostru și biserica noastră nu au păcătuit în contra patriei, fii acestui popor și acestei biserici cu credință își împlinesc datorințele patriotice, darea și-o plătesc, sângele și-l varsă, sunt iubitori de pace și pentru toate aceste nu cer în schimb altceva, decât libertatea să-și crească copiii și să se poată ruga lui Dumnezeu în limba lor proprie! Nu luați dela noi aceste sfinte drepturi, căci din asta nu va răsări binecuvântare pentru patrie! Și, ca nici aserțiunea aceasta a noastră se nu fie lipsită de mărturia înțelepciunii, ne provocăm din nou la cuvintele baronului Iosif Eötvös: „Putem face, (a zis el), ca împedecând libera mișcare a naționalităților în comune și comitate, să amuțescă acelea voci, cari acum pe unii îi umple de frică, — putem face, ca concentrând toată educațiunea în mâinile guvernului, aceea să o folosim ca mijloc pentru lățirea limbii noastre proprii, dar ca naționalitățile diferite ale țării să-și peardă conștiința individualității lor, ca se nu se însuflețească pentru naționalitatea lor, aceea, pe această cale întocmai așa nu o vom putea ajunge, ca alții, cari cu aceleași mijloace același lucru l'au încercat față de naționalitatea maghiară, și rezultatul la care ne putem aștepta va fi numai acela, că mișcarea aceasta, pe care am delăturat-o dela suprafața vieții publice, își va esercia, cu atât mai adânc influința sa și cea aversiune ce există acum

în contra limbii maghiare, se va preface în aversiune contra unității patriei. (Op. cit. 1903. p. 105).“

Forța brutală e element destructiv; putere asimilatoare este numai libertatea, egalitatea și iubirea creștinească a deapropelui. Statul e mare, statul e puternic, interesele lui sunt sfinte, el poate da și poate lua, dar și mai puternic este adevărul și duhul vremilor!

Ori-ce s'ar întempla, Escelența Voastră Domnule Ministru, — închee episcopii nostri Memorandul lor, — biserica noastră și poporul nostru cu credință își va împlini datorințele sale față de patrie, dar limba sa nu o va părăsi, căci scris este despre dînsul, că mai mult își iubește limba decât vieața!

Primiți, Escelența Voastră Domnule Ministru, sincera espresiune a deosebitei noastre considerațiuni.

Sibiiu, în 19 Iulie 1904.

Episcopatul bisericii
gr.-or. române

Adunări de protestare.

Convocare.

Prin proiectul legii de reformă școlară al guvernului, neamul nostru este amenințat de pericolul de a fi spoliat de posibilitatea unui progres cultural firesc și a unei normale dezvoltări intelectuale-morale.

Cu distrugere este amenințată însăși temelia cetății până acuma neînfrântă a autonomiei noastre bisericesti și școlastice.

În fața acestei situații extrem de grave, ce i-o creiază neamului nostru un guvern nesocotit, ni-se impune sfânta datorință, să ne ridicăm glasul în solemnă protestare.

Prelații noștri au protestat deja și vor mai protesta în numele bisericilor și al poporului lor. Datori suntem ca și noi, poporul credincios, la rîndul nostru să ne identificăm cu Prea Sfințiile Lor, capii bisericilor noastre.

Împlinim deci o înaltă datorință față de neamul nostru, când venim să convocăm alegătorii, — cât și poporul cu durere și îngrijire față de așezămintele sale culturale greu amenințate, din întreg comitatul nostru la

întrunirea publică,

ce se va ținea Marți în 22 Noemvrie st. n. a. c. în Dej în sala cea mare a hotelului „La Englezul”, la orele 10 a. m. pe lângă următoarea:

Ordine de zi:

1. Discutarea situației politice actuale și luarea de rezoluții în contra proiectului școlar al guvernului.

2. Alegerea alor 2 delegați din fiecare cerc electoral pentru o eventuală conferință generală.

Vă rugăm cu insistență, ca să binevoi-ți a face cunoscut acest convocător în cerc cât mai larg și să interveniți, ca împreună cu Domnia Voastră să iee parte cât mai mulți alegători și popor la această întrunire, care — pentru orientare — Vă comunicăm, că este deja conceasă prin rezoluțiunea magistrului orașului Dej sub nr. 10005/904.

In conștățire cu numeroși frunțași alegători din cercurile electorale ale Intregului comitat.

Dej, 15 Nov. 1904 st. n.

Urmează 115 subscrieri, printre cari d-nii:

Dr. Teodor Mihali, Dr. Ioan Chereș, Dr. Liviu Micșă, Dr. Victor Colceriu, Dr. Alexandru Vajda-Voevod, Dr. Alexandru Chereș, Dr. Vasile Pop, Dr. Vasile Romanczai, Dr. Gavril Buzura, Dr. Ioan Sliam, etc. adecă toată inteligința ținutului.

Adunarea din Seliște.

Adunarea de protestare dela Seliște, ținută Duminecă, a succedat splendid. Peste 400 participanți din Seliște și comunele învecinate au votat unanim și cu însuflețire un protest energetic contra proiectului despre reforma instrucțiunii populare.

Adunarea a fost presidată de protopresbiterul Dr. Ioan Stroia. După deschiderea adunării a făcut dare de seamă asupra situației politice Dr. N. Comșa, apoi Dr. Petra a explicat poporului dispozițiile jignitoare pentru limba română și pentru autonomia bisericii noastre din proiectul de lege al d-lui ministru Berzeviczy, ear' Dr. I. Beu în o frumoasă vorbire a făcut apel la popor, ca totdeauna și în toate chestiunile să țină cu încredere la conducătorii eșiți din sinul poporului și numai pentru de aceștia să-și dea votul.

Protestul e următorul:

I.

Adunarea alegătorilor din cercul electoral comitatens „Seliște“ și a celor din cercul electoral dietal „Cristian“, ținută în 13 Noemvrie n. 1904 în Seliște, ascultând atât darea de seamă a delegațiilor consiliului județan prin graiul D-ului Nicolae Comșa despre activitatea delegațiilor în special — și a clubului comitatens român în general, — cât și espunerile asupra situației generale politice, — ia cu mulțumită la cunoștință darea de seamă și le votează încredere deplină pentru ținuta lor deamă și românească.

II.

Adunarea luând în desbatere proiectul de reformă a legii școlare, prezentat dietei de ministrul de culte,

FOIȚA

Îngerul păzitor.

Era noapte una din cele mai frumoase și sublime nopți de Mai. Deodată se ivi sus pe bolta decorată cu mii de steluțe, un ânger sburând lin și fără zgomot din sferele înalte, jos, spre pământul nostru.

În brațele lui adumbrite de două aripi strălucitoare, avea un copilăș pe care îl ținea și strângea cu drag la sinul lui iubitor. Nu departe în mijlocul unor munți cu păduri bătrâne, se vedeau turnurile unui castel vechiu și puternic. În aceea parte zbură îngerul și furișându-se prin gîmlul ferestri deschise, el intră în casă și așează micul odor în leagănul scump și de o rară frumșețe.

Ani trecură și un alt îngerăș se ivi de nou, și în zborul lui sigur ascundea iarăși o mică ființă, era o gin-gașe soriară pentru frățiorul cel deja mărișor.

*

Era tocmai una din cele mai frumoase zi de Mai, când copilășul își serba a cincea ziua a nașterii lui!

având în vedere că acest proiect nesocotește legi fundamentale din constituția țării: legea despre egala îndreptățire a naționalităților, nisuind la revisuirea ei în detrimentul egalei îndreptățiri.

având în vedere, că el vatemă adânc autonomia garantată prin legi a bisericii noastre naționale și investite cu dreptul de a înființa și susține școale,

considerând mai departe, că numitul proiect constituie o violare a dreptului înăscut fiecărui cetățean la limba sa proprie maternă, care singură îi poate garanta dezvoltarea sa normală în cultură, —

considerând, că în ultima analiză scopul noului proiect școlar este îndreptat contra înseși existenței tuturor naționalităților din această țeară, ținzând direct la desnaționalizarea lor, —

considerând în fine, că prin astfel de tendințe se propagă ura de rasă și se periclitează conviețuirea pacinică a diferitelor popoare ce constituiesc acest stat:

Adunarea alegătorilor și a poporului întrunit, protestează solemn contra acestui proiect de lege și declară că vor lupta din toate puterile ca să nu devină lege!

III.

Adunarea luând act de energicii pași întreprinși de episcopatul român în contra noului proiect de lege școlar, îi exprimă mulțumita sa. (T. R.)

Adunarea din Șiria.

Adunarea din Șiria — scrie „Tribuna“ — a reușit splendid! Falcii Șirienii s'au dovedit și de astădată de fruntea și fala poporului nostru din aceste părți. Ei cari au înțeleș cei dintâi primejdia ce amenință neamul nostru într'un chip cu totul vrednic și impunător s'au manifestat eri (13 Nov. n.) în adunarea lor. Deși era vreme urită, ploaie și frig, peste 1000 de alegători, din Șiria și satele dimprejur pe câți îi putea încapa sala spațioasă a Casei naționale, au vestejit, cuprinși de cea mai adâncă amărăciune, atentatul guvernului la viața-ne națională. Sub decursul vorbirilor oratorilor, dar' în special a sguiduitoarei cuvântări a d-lui Dr. Ștefan C. Pop, cu putere formidabilă isbucnea ici-colea din mulțime, nobila patimă. *Protestăm! Rușine! Mai bine viața decât limba! Nu ne lăsăm! Peață guvernul!* erau strigătele multimei, subliniind aproape fiecare propoziție a oratorilor.

Luna, eterna regină a nopților, se ivi cu un zimbet sârbătoresc de după piscul munților negri, și pași sigură în calea ei vecinică, făcându-și drum prin miliardele de steluțe ce păreau a străluci mai feeric ca de altădată. Cu un cuvânt era frumoasă, nespuse de frumoasă această noapte, tocmai precum a fost aceea cu cinci ani înainte.

Băiatul cel sârbătorit era în patul lui alb, și nici decum nu putea adormi, somnul lui cel dulce de astădată nu voia de a-l cuprinde în brațe. Era ceva ce îi neliniștea inimioara lui cea mică. O scenă ce se petrecuse azi, îi tulbură liniștea și somnul și anume: Întru cinstea zilei de azi el primise dela bunică sa, un prea frumos cal cu coamă lungă, scărițe scilpicioase, și cu un frîu drăgălaș. Mica lui sorioară în decursul jocului vol se să sui și ea pe calul lui, dar el a strigat cât i-a luat gura, și n'a lăsat-o. Acum îi era tot înaintea ochilor scena și par'că tot vedea cum a plâns de amar mica lui sorioară, și pentru aceasta nu putea adormi de fel. Îi părea rău.

„Ei, ce!“ se cugetă el în sine, „o fată nu se cade să se suie pe cal călare, și încă ce e mai mult, pe un așa cal sârbatic, cum este al meu!“ Cu acest cuget se mai învârti în dreapta și-n stânga, în așternutul lui, pe urmă se întoarse cătră părete, că doar va putea adormi.

Deodată îi păru că aude ceva sgo-

Era ora 3, când în numele convocărilor adunării, dl Dr. Iacob Hotărâran deschide adunarea, arătându-și scopul pentru care a fost convocată.

Se dă cuvântul la ordinea de zi, d-lui Traian Terebenț, administr. protopopesc.

După scurtă introducere, dl Terebenț trece la proiect, dovedind ce criminală atențiune urmăresc urzitorii lui cu dânsul. Arată că instrucțiunea primară nu se poate face decât în limba maternă. Asemănă țeara aceasta cu o grădină în care cresc mai multe feluri de flori. Grădinarul bun se bucură de fiecare floare și nu-i va nimici rădăcinile nici-uneia!

A luat apoi cuvântul dl Dr. Ștefan Pop, care răpește cu avântul mulțimea, îi duce însuflețirea la apogeu și-i sguide adânc conștiința.

„Frați Români! zice. După 11 ani de zile grele, câți au trecut de când nu ne-am mai văzut împreună, plângându-ne amarnica soarte, iată-mă întors iar în mijlocu-vă, putând să vă salut din toată inimă. Durere, că pe noi în patria-ne iubită, nu ne mai poate intruni nici un privilegiu senin, ci numai de jelanie și plâns.“

Fraților! De zece ani ce trebuie să vedem? De zece ani soarta noastră se poate asemena cu cea a lupului și mielului din poveste. Mielul care e din jos de isvor, acela tulbură apa. (Așa-i!) Totdeauna ne-au aflat stăpânitorii nostri pricini, urmarea a fost că ne-au tăiat tot mereu din drepturile noastre! După 1848, când a venit vremea să se uite marea rătăcire a acelor vremi, s'a pus condițiune pentru a statornici pacea, că naționalitățile pururea credincioase tronului, să fie mulțumite. Și atunci s'a adus legea despre egala îndreptățire a naționalităților. S'a pus atunci, că în ținuturile românești fișpani, vicispani, și alți diregători, Români să se pună. Unde-i vedeți?

S'a spus că, statul e dator să se îngrijească de luminarea poporului, ridicând școli românești pe banii statului. Unde sunt? Din contră și în cele susținute pe banii noștri, din a voastră cruntă sudoare, vrea stăpânirea acum să poruncească, mai mult, pe banii voștri, să vă maghariseze. (Rușine!)

Ce vrea acest proiect? Credeți doar să chibzuiască cum să vă învețe mai bine copilașii la cetire, scriere, socoteală, istorie, geografie și alte lucruri de lipsă pentru omul zilei de azi? Nu. Ungurește se știe, încolo poate să rămâie el cât de prost! Ba poate chiar prostirea fiilor noștri îi e scopul. (Rușine! Nemernicie! Nici în Rusia nu se întâmplă asta). Dar nu-i asta oare mai mult decât barbarie? Ce a păcătuit oare micutul mocan, ca pentru dânsul să se închidă lumina și cunoștințele de lipsă vieții, având în cazul cel mai bun să rămână un prost, care însă știe ungu-

mot în jurul său și de neliniștea sufletească și de oboseală, i-să aprinsese obrăjorii ca doi boboci de trandafiri roșii. Se întoarsă în partea, de unde i-s'a părut că vine sgomotul, și iată ce a văzut? un înger frumos, cu haine strălucitoare, care era aplecat spre trupușorul lui! Acesta era îngerul lui păzitor, și tot acela carele cu cinci ani înainte l'a adus în brațe jos pe pământ.

„Vino cu mine, zise îngerul lin și cu voace dulce, precum numai îngerii știu vorbi, și luându-l în brațe, sbura cu el departe, sus, spre cerul cel frumos. Și astfel mergând ei cale îndelungată, sus și tot mai sus, ajunseră în urmă într'o grădină minunată, în care cât puteai privi cu doi ochi totul era amețitor de frumos, și plin de flori din cele mai alese, toate înflorite și cu miros îmbătător.

„Ah! aceste flori multe, multe, și frumoase! sunt flori de cari încă n'am văzut!“ strigă copilul bătând în palme și saltând de bucurie. „Sunt toate ale tale, bunul meu înger!“

„Ba nu dragul meu?“ răspuse îngerul — „nici una nu este a mea și eu pentru aceea te-am adus azi pe tine aici, ca să-ți arăt aceste flori albe și frumoase, și să-ți spun fusemnatatea lor.“ Deci ascultă: În clipa când îngerul păzitor scoboară jos pe pământ și duce câte un copilăș tot atunci în acel cias, aici în acest

rește? (Aplause! îndelung repetate). Grele zile am ajuns, fraților. Poate nici-odată n'am fost atât de crud loviți, ca acum. Dar' să nu desperăm! Să căutăm în trecutul nostru, isvor nesecat de nădejdi aflând în el, aducându-ne aminte de vremurile de restriște, pe cari le-au răbit strămoșii noștri. Și ne aducem aminte de înțeleptul Mircea și Baiazid... (Recitează frumoasele strofe din satira treia alui Eminescu, dialogul dintre Mircea și Baiazid, ce s'îrșește că: iubirea de neam e un zid...).

„Zid trebuie să fiți și voi, care numai rupt se dă! (Aplause îndelungate.)

Îa apoi cuvântul fruntașul țeran din Șiria, Nicolae Lazarescu și ține un discurs foarte frumos și inteligent. Vorbirea d-lui Lăzărescu, frapantă în logica ei uimitoare, strîrșește din nou entuziasmul. La sfîrșit propune și președintele punându-o la vot să se primește cu mare însuflețire unanim următoarea

Resoluțiune:

Alegătorii Români ai cercului electoral Șiria, întruniți la Șiria în 31 Octomvrie (13 Noemvrie) 1904, după ce au luat sub discuțiune proiectul de lege despre reforma învățământului public din școalele populare:

având în vedere, dispozițiunile acestui proiect (înșiră considerantele):

protestează solemn în contra acestui proiect de lege, și declară, că în conștiința drepturilor lor fi-rești, nici-odată nu vor înceta de a lupta prin mijloacele permise de legile țării împotriva tendențelor manifestate în proiectul despre reforma învățământului popular!

După acestea preotul Alexandru Muntean a lui Vasile, mulțumește în calde cuvinte președintelui pentru conducerea cu tact a adunării, oratorilor cari au interpelat atât de frumos sentimentele tuturor, și celorlalți frunțași cari au venit din departare la manifestațiunea de azi, care va rămânea neuitată!

Adunarea dela Sebeș.

Mare și impunătoare a fost adunarea de protestare a poporului român la Sebeș, Joi în 17 Nov. Peste 1000 de persoane, alegători din tot ținutul și popor venit cu ei, au ascultat expunerea situației și a protestat cu tărie contra păcătoșului atentat ce guvernul îndreaptă asupra noastră.

Adunarea a deschis-o d-nul protpp. S. Medeanu arătându-și scopul și însemnătatea.

grădină, care este a bunului Dzeu, — o florică mică și albă ca zăpada, se ivește din pământ. Această floare e curată și orbitoare de alb, care crește, și se desvoaltă împreună cu copilul din lumea de jos, strălucind de puterea razelor cerești. Astfel crește, se desvoaltă și înflorește fiecare floare a copiilor celor buni. Însă la întâia greșeală și faptă rea, ce ar face, floarea lor cerească se întuneacă ca și acoperită de o negură, ce o cuprinde și învâlește, ca un vîl des. Și la fiecare faptă rea floarea devine tot mai tristă, mai întunecată, până în urmă încep a se ivi puncte mici negre, în frumșea ei orbitoare de odinioară. Și dacă copilul de pe pământ nu se îndreaptă, ci rămâne și mai departe tot rău, și nici nu se încearcă a se îndrepta, deși prin îndreptare floarea iarăși ar deveni frumoasă, dacă el rămâne tot rău, și se face om blăstămat și păcătos, — atunci floarea sufletului lui începe a se veștezi și nu peste mult se uscă de tot. Atunci și îngerul păzitor în nemărginita lui durere vărsind lacrimi amare, părăsește pe omul păcătos. Și acuma se știe copilul meu iubit, fiind eu îngerul tău păzitor, în fiecare sară sbor dela tine aici spre înălțimi, la această grădină sfântă, spre a-ți vedea floarea sufletului tău. Și vai cât de amara e clipa, când nu o aflui în culoarea ei frumoasă.“

Intrând în ordinea de zi, părintele Z. Murășan a raportat despre activitatea membrilor români în sinul congregației comitatense, — ceea-ce s'a luat de adunare la cunoștință.

Deputatul Dr. Aurel Vlad a făcut apoi esposeul situației politice generale și a arătat scopul noului plan de lege școlară și primejdiile ce el cuprinde pentru noi, devenind lege. A vorbit la inima poporului însuflețindu-l și smulgându-i adese îndărjite proteste contra atentatului guvernului.

Dl Dr. George Măcelar avocat în Mercurea, luând cuvânt, a vorbit și d-sa cu înflăcărare și iubire de neam contra proiectului și și-a încheiat vorbirea propunând moțiunea de protestare ținută în termini energici (similă celei dela Seliște), pe care adunarea a primit-o unanim de a sa, adresându-o cutezătorului guvern.

S'a ales apoi un comitet de 9 membri pentru a îngriji de afacerile electorale ale cercului Sebeș, — și apoi adunarea s'a încheiat în ordine.

La popor s'a văzut și aici, că și pe aiurea, pe cât de mare îndărjire contra asalturilor guvernului, pe atât de mare alipire la neam și hotărâre neînfrântă de a nu se da prins în mrejele inveni-nate ale politicei guvernului.

Alegerile la comitat.

Iată în cari cercuri din comitat au fost aleși Români ca membri la congregație, și cine:

1. La **Băiță** (listă curat românească): Dr. Augustin Străitaru, adv. Hațeg; Dr. St. Rozvan, adv. Iliș; Dr. Cornel Moldovan medic, Băiță; Ilie Cosma, preot Crăciunești; Ioan Perian, preot, Criștior; Aron Roman, preot, Luncoiu de sus; Ioan Simion, preș. sedr. orf., Deva; Augustin Niccoară, Deva; Demetriu Moldovan, not., Criștior; Nicolau Păcururiu, propr., Seliște; Dion. Mateș, preot. Căinel de sus și Ioan Safta, inv. Luncoiu de jos.

2. La **Romos**, (listă curat românească): Dr. I. Margita, adv. Geoagiu; V. C. Osvadă, dir. de bancă, Geoagiu; Nicolau Mihăilă, propr. Vinerea; Adam

„O! ângerelul meu drag și iubit, te rog, te rog frumos, du-mă să-mi ved și eu floarea sufletului meu“, zise copilășul cu glas rugător. Atunci îngerul prinzându-l de mînuța lui micuță, îl dusă până la locul, unde știa că e floarea lui. Dar, vai Doamne! ce mare i-a fost întristarea sârbătoritului copil, la vederea floricelei. Și cum nu? când avea nu mai era albă ca zăpada, ci o ceață, un fel de negură să așezase peste culoarea ei delicată, încât ori-cât se încercă micul copilășu a sufla peste ea, tot nu voia să mai peară.

„O dulcele meu îngerăș!“ zise băiatul cu voce nădușită, „te rog spune-mi ce am greșit eu, de florica mea s'a întunecat așa?“ și în mîhnirea lui frîngându-și mînuțele, începă a plînge cu amar.

„Doară“ zise el mai departe printre lacrimi, „rugăciunile de seara și dimineața totdeauna le-am zis, și și lectiile le învăț cu drag.“

„Da, da, răspuse îngerul într'un ton liniștit — „însă spune-mi draguțule pentru-ce nu ai durmit pe când eu mă apropiasem de așternutul tău? Vezi, sufletul tău nu era curat, fiindcă nu ai fost bun față de sorioara ta mai mică. Aceasta este întâia umbră ce s'a așezat peste florica ta, și eu văzându-ți neliniștea sufletească m'am rugat de bunul D-zeu, să mă lase să-ți

Todor, preot, Turdaș; Adam Basarabă, preot, Romos și Nicolae Suci, preot, Balomir.

3. La **Baia de Criș**, (listă curat românească), 9 inși, adv. preoți, și inv. Aici însă, unde Ungurii se țineau ca siguri că lista lor va reuși, văzându-se căzuți cu mare majoritate, anume cu peste 100 de voturi, nu știe nime cum, cum nu, s'au trezit că la numărarea ședulelor s'au găsit cu 8 mai multe decât oamenii votaseră. Vesel că a găsit o nerânduială, președintele alegerii — *deși fără să aibă drept la asta* — a declarat alegerea de *nimicită*, și a dat raport la comitat, nădăjduind că apoi la o nouă alegere vor ieși lucrurile mai pe placul administrației. Nu știm încă ce au făcut cei dela comitat, declarat'au și ei alegerea de *nimicită* ori nu, — dar vom afla și vom da de știre.

Atâta însă știm, că poporul s'a purtat admirabil! Abia au trecut printre alegători doi domni incredințați cu mișcarea lor, și îndată alegătorii din popor și cărturarii aproape toți, s'au grupat și au stat ca zidul la olaltă și nimic nu i-a mai putut desface!

Cât de rău ne pare că domni dela Brad și Dobra, unde biruința era tot așa de ușoară și sigură, s'au încrezut, n'au lucrat de-ajuns și s'au trezit căzând cu 2—3 voturi cu lista lor sigură!

4. La **Orăștie**, dnii Dr. Aurel Oprea c. adv.; Vasile Domșa prtp. Daniil David, senator, și I. Branga, învățător.

5. La **Petroșeni** a fost ales dl St. Radic, protopop gr.-c. (luat pe lista oficioasă), încolo tot unguri.

6. La **Brad** (pe lista of.) Petru Popa, Pamfilie Plaștea și Nicolae Bedea, încolo — 6 Unguri.

7. La **Hunedoara**: dl. prtp. Ioan Popu (pe lista of.)

8. La **Hateg** (pe lista of.) T. V. Gheaja, Ioan Tocaciu și Emil Socaciu, funcționar.

9. In **Vafa** (pe lista of.) Ioan Bologa, Ioan Sfetea și Nicolae Turuc.

10. In **Dobra** (pe lista of.) Valer Petrovici și Ioan Muntean.

11. In **Peștișul-mare** (pe lista of.) Dr. Iacob Radu.

12. La **Sălașul-de-sus**: Dr. Leo Parasca și Zaharie Muntean (pe lista of.)

pot arăta floarea sufletului tău, ca astfel se te îndreptezi, să nu înceapă floarea a să vesteji."

Adânc mișcat de cuvintele îngerului, copilul începuse să plângă din toată inima, așa încât lacrimile îi curgeau în șiroaie pe fața frumusească. Însă îngerul păzitor și de astădată îi dovedi dragostea lui nemărginită; prinzând fie-care lacrimă scăpată din ochii lui intristați, stropi cu ele floricea, care îndată se limpezi de nori și recăpătă culoarea ei frumoasă.

Atunci un dulce zimbet de fericire se ivi pe buzele copilului, până ce îngerul prinzându-l de nou în brațele lui iubitoare, zbură cu el jos spre frumosul castel și îl așeză în patul lui de unde-l duse.

"De azi înainte să fi băiat bun, și ascultător, și mai mult să nu faci să se întunece floricea ta din ceriu", zise îngerul cu vocea lui, dulce și plecându-se spre trupușorul gingaș îl sărută pe frunte și se depărtă. Copilul însă tot nu putu adormi; deci se sculă și cu pași tiptili, se apropie de patul unde durmea liniștită sorioara lui micuță, și îi șopti la ureche: "Dragă și dulcea mea sorioară, eu am fost astăzi rău cu tine, dar te rog nu fi supărată pe mine, că de-ți place și vrei, mâne te las să te joci ziua întreagă cu călușorul meu." În urmă liniștit sări în patul gol și adormi încet.

În celelalte cercuri 7 nu s'au ales Români deloc.

Am primit despre alegerile din mai multe cercuri rapoarte mai lungi, pe cari însă, din lipsa de spațiu, — fiind-ne foaia ocupată de înregistrarea nobilei mișcări de protestare con'ra legii școlare, — nu le-am putut cuprinde. Le vom da însă în nr.ii viitori.

Și până atunci însă vestim, că minunat de frumos s'a ținut poporul nostru la **Băița, Baia-de-Criș, Ilia, Romos și Feledint**, unde s'a lucrat de inteligentă în mijlocul lui.

RĂZBOIUL.

Trec săptămâni după săptămâni de zile, și cele două armate uriașe din Manciuria, nu cutează să se mai atace una pe alta. Să vede că și una și alta au suferit așa pierderi și se simt așa de obosite, încât nu le vine să atace. Să vorbește că pe drumul dela Karbin spre Siberia, s'ar afla la 80.000 de soldați ruși bolnavi, parte de cei răniți în războiu, parte loviți de boale pe drum și în câmpul de războiu și deveniți neapți de luptă. Zac prin cele sate și orașe, cari toate sunt tot atâtea spitale uriașe. Să-i ducă napoi în Rusia, unde ar putea fi mai bine îngrijiiți, n'au răzbit, că trenurile tot numai aduc din țară trupe proaspete și arme și muniții și hrane, și abia de au timp la întoarcere să stea să încarce la bolnavi.

Tot așa o fi și pe partea Iaponezilor, dar ei tac, nu se jeluesc, nu spun cât sufer și cât perd, ci ca omul ce se simte în mare primejdie, că ori ese biruit ori e potopit pe vecie, tace și se încoarcă de luptă.

Mai viuă a fost în săptămânile astea lupta numai în jurul Port-Arturului, pe care Iaponezii l'au atacat cu toate puterile și cu cele mai grele tunuri ce au! Au și reușit să cuprindă de nou unele întăriri însemnate, prin cari cred că li s'a deschis binișor drumul spre impresuratul și mult încercatul oraș. Au ajuns pe astfel de loc, de unde pot trage cu tunurile asupra corăbiilor rusești din port, cari acum se simt în cea mai strimțorată stare, că despre mare au în față corăbiile japoneze, și din coaste tunurile japoneze, și nu mai au scutul ce-l aveau până acum. Să spune că au și suferit mari stricăciuni în timpul din urmă, că cade pe ele ploaie de bombe din tunurile japoneze ajunse pe uscat prea aproape de ele. Ci-că o corabie a luat foc din o atare bombă și vre-o 4 zile a tot ars în port, până s'a nimicit. — Una alta, numită „Razoropni” a plecat acum Mercuri noaptea spre Joi singură din port înspre

După această întâmplare copilul nu putu uita nici-când ceea-ce îi spusese îngerul său și de câte-ori îi era pe buze vr'un cuvânt prost, totdeauna se încercă a-l înneca, căci se gândea el în sine: ce trist ar fi bunul meu înger păzitor când de seară ar afla floarea sufletului meu întunecată.

Și astfel trecură iară ani de-a rândul.

Era pe la sfârșitul unei luni Aprilie și soarele celei din urmă zile își aruncă razele sale de adio printre piscurile munților negri, de unde se înalță cu mândrie vechiul și impunătorul castel, iară întâia noapte de Mai salută cu drag întreaga regiune romantică și maiestică.

Și acuma, întocmai ca odinioară, înainte cu câțiva ani, încet și sigur se ivi un înger din sferele înalte zburând în jos spre pământ, având drept țintă frumosul castel. Încet și fără șgomot se furișă prin geamul deschis în odaia binecunoscută, unde sermanul copilăș zăcea greu bolnav, și merse îndată lângă patul lui. Urma grelelor suferințe se reoglinde pe fața odată așa de frumusească, care azi era aprinsă de focul morbului nemilos. Din ochi părea a privi o lumină sticloasă și surisul, acel dulce suris de copil nevinovat, perise, lăsând în urma sa cercuri vineții în jurul buzelor arse de focul din lăuntru. Și ia-

largul mării, pe-un noroc, da de-o scăpa printre corăbiile japoneze să fugă. Și a scăpat! Iaponezii n'au băgat-o de samă. A fugit până la Cifu. Aici însă autoritățile chineze au dat poruncă, ca corabia să fie desarmată dacă vrea să rămână în port, căci așa-s legile pentru vreme de războiu în porturile ce nu-s mestecate în luptă. Și au desarmat-o. Dar după asta comandantul rusesc al corăbiei, știind că alte două corăbii rusești scăpate aici, au fost trase cu puterea în largul apelor de către japonezi, — ca să nu mai cadă și corabia asta pe mâna lor, a asvârlit-o în aer cu dinamită și apoi corabia s'a scufundat.

Să crede că cetatea Port-Arthur, deși se ține încă așa de vitejește, tot n'a mai duce-o mult. Numai dacă pe uscat Rușii ar ataca odată pe Japonezi și i-ar birui (lucru greu!) și ar veni să risipească pe cei ce o împresoară, ar mai putea fi mântuită.

Pe uscat însă lupta cea mare nu s'a mai început, și chiar începându-se, așa cu una cu două, nu se va găta! Că fie-care parte primește zilnic mii și mii de soldați, ca întărire. Și de fapt nici una nu se întărește mai mult, căci cu cât capătă ajutoare, aproape cu atâta perde din puteri prin numeroasele îmbolnăviri, căci a dat iarna și n'au scut.

NOUȚĂȚI

Cununii. Dl Dr. Ioan Margitu, adv. în Geoagiu, își serbează azi, Sâmbătă în 19 Nov. n. cununia cu dșoara **Aurelia Șerban** din Sântohalma, în biserica gr.-or. din Orăștie.

— Dl Dr. Aurel Oprea, c. avocat în Orăștie, își serbează mâne, Duminică în 20 Nov. cununia cu dșoara **Zoe Adamovici** din Bobalna, în biserica gr.-or. de acolo.

Cele mai sincere felicitări tinerelor părechi!

„**Neschimbat!**” Ministrul președinte Tisza a avisat lumea și țara, atit prin organul său personal „Az Ujsag” cât și prin o declarație în dipă, că deși a retras decamdată din debateri proiectul școlar, dar îl va readuce și are de gând să-l susțină *neschimbat!*

Curs de a învăța cântările bisericești. Cu ziua de 8 Noemvre v. c. se începe la școala română gr.-or. din Orăștie un curs de a învăța cântările bisericești; cele 8 glasuri, tropare, antifoane, irmoase și tipicul bisericesc. Cursul durează trei luni și instrucțiunea zilnic câte trei ore împărțite înainte și după ameazi. Este conceasă din partea autorității superioare bisericești. Ca instructori sunt angajați

răși să aplecă îngerul pe trupușorul băiatului suferind și îl sărută încă odată și pentru ultima oară. Atunci ochii lui frumoși, acei ochi ca azurul cerului senin, se închiseră încet, și lin adormi drăgălașul și bunul băiat pentru ca nici-odată să nu se mai deștepte pe acest pământ.

De-astă-dată îngerul păzitor a fost solia morții lui, și ca îngerul păcii luă și duse cu sine sufletul nevinovat al copilului bun. Și în întâia noapte de Mai sbură cu sufletul lui, care era și deastădată tot atât de nobil și curat ca-și cu ani înainte, când se scobori cu el în spre pământ. Nici nu s'a mai oprit până la grădina cerească și acolo merse la floarea sufletului lui spre a o rupe, care era oarbitoare de albă și lucitoare. Atunci merseră tot mai în sus și mai în sus, până la raiul cel frumos. Ajunși acolo îngerul păzitor depuse la treptele tronului ceresc floarea sufletului nepătat. Și atunci se făcū și din copilăș un înger nemuritor, în șirul celorlalți îngeri dragi și buni.

Tradusă de V. E. R.



domnii învățători locali și cantorii bisericești. — Să atrage atențiunea domnilor preoți din cercul Orăștiei la executarea promptă a cercularului primit în cauza aceasta, cum și a tuturor cari doresc a se ocupa și a studia aceste melodii frumoase bisericesci, mai ales că nu se știe când se va mai da ocașiunea aceasta. Până în 15 Noemvre să mai primesc înscrieri și doritorii de a participa au să se însinue zilnic la oficiul protopresbiterial s'au la școala gr.-or. rom. din Orăștie, unde vor primi informațiuni mai detaliate. — Celor cari vor cerceta cursul regulat și se vor supune unui esamen, li se vor estrada atestate în regulă pentru a fi preferiți de cantori bisericești. — Orăștie, la 5 Noemvre 1904.

Vasile Domșa, protopresbiter.

Mulțămită. Dl. Avram P. Pecurariu, presbiter în Hunedoara și soția sa Maria n. Boldin, din incidentul împlinirii de 40 ani dela hirotonirea într-un presbiter, dăruiesc la fondul „Masa studenților” din Brad 20 cor. Li se exprimă și pe această cale aducând mulțămită! Brad, 4 Nov. 1904. — *Comisiunea administr.*

Negustor de fete american în Arad. La gara din Arad a fost deținut un American bogat cu numele John Them în momentul când era să plece cu patru victime ale sale: niște fete tinere de Șvab dintr-o comună din comitatul Timișului. Dus la poliție împreună cu fetele amețite de fagădueli ademenitoare, negustorul a negat învinuirea cu care era suspiciionat, fasionând că el a voit să ajute fetele să meargă până la Viena, unde să între în serviciu. De altcum el este originar din Ungaria, născut în comuna șvabească Fibis, unde are și acum pe mamă-sa, după care venise acum. Deși trei fete afirmă că numai până la Viena voiesc să călătorească, totuși una a tratat pe seducătorul infernal, spunând că de fapt direcția le este America, unde după spusele Americanului le va merge bine, netrebuind să lucre la pământ, și să spele vase și să măture, ci să cânte, să joace, să-și petreacă toată noaptea. În chipul acesta vor zbura banii cu droaia pe fereastră în casă. Din mărturisirea aceasta a bieteii fete poliția s'a convins că are de lucru cu un pericolos negustor de fete, pe care nu l'a putut pedepsi după merit fiind legile noastre pe de o parte defectuoase, pe de alta fiind dovedit delictul numai în parte. Judecătoria s'a îndestulit să-l lase în libertate pentru o cauțiune de 400 coroane.

Declarațiune desmintitoare. Referitor la raportul apărut în nr. 44 din „Déva és Vidéke” unde se zice că poporul adunat în curtea d-lui avocat Dr. Stefan Rozvan, în Ilia la 30 Oct. a fost deja înainte de amiază ospătat cu beuturi spirtoase, — declarăm, că această afirmațiune este o minciună sfruntată, pentru-că poporul, nici în curtea avocatului Rozvan, și nici în alt loc, nu a căpătat nici un fel de beuturi, — deci scriitorul aceluia raport malițios, scrie neadevăruri ordinare. Ilia-Murșană, la 5 Nov. 1904. — *George Tințariu, Nicolau Jugu.*

Maliție. Foaia „Activitatea” de Joi, vorbind de alegerea pentru comitat la Feledint, în o notiță vrea să arunce asupra noastră bănuiala, că intenționat am fi tipărit în tipografia noastră, ședulele de votare pentru Feledint cu numai 4 nume în loc de 5. E o simplă maliție. Ședulele au fost comandate cu cele 4 nume fără ca cel ce le-a comandat să fi observat că trebuiesc 5 nume, căci de sigur puneă și pe al 5-lea! Iar în tipografie și mai puțin s'a gândit cine-va să caute, că nu cumva mai trebuie scris un nume. Acesta-i adevărul.

Furtunile de pe Marea-Neagră. De câteva săptămâni pe Marea-Neagră băntue furtuni violente, cari fac foarte anevoioasă circulația vapoarelor.

Vaporul „Cortas”, surprins de furtună între Constanța și Constantinople s'a înecat.

Furtuna vine dinspre N. E., rece și aspră ca și crivățul, și în câteva ore în proporțiile unui uragan.

Zile întregi vapoarele stau acostate în largul mării, neputându-se apropia de porturi din cauza valurilor.

Sâmbătă seara vaporul „Bulgaria” al societății ruse dela Odessa, a sosit la Galați cu o întârziere de 24 ore. Pasagerii de pe acest vapor spuneau că au zărit în largul mării, la o distanță considerabilă de Constanța, vapoarele societăților Florio et Rubatino și Lloyd, plecate din Constanța și neputând înainta din cauza furtunei.

Aceeași pasageri povestesc că în timpul trecerii lor prin Marea-Neagră, valurile erau atât de mari une-ori, încât, când se lăsa vaporul în jos, nu se mai vedeau decât uriași pereți de apă.

Concurs. Pentru un post de contabil la „Agricola” însoțire economică de magazin și anticipații în Hunedoara e scris concurs, cu termen de 15 zile. Să recere praxă în afaceri de bancă și atragere pentru afacerile economice în general. Decamdată ales pe un an; salar 800 cor. și tantiema statutară. După un an, definitivare. Urcarea salariului provisor e condiționată de prestațiunile alesului. — Postul are a se ocupa la 15. Decemvrie n.

Grozava tragedie a unui tinăr român din Cluj.

Dl Dr. I. G. descrie cu data 14 Nov. „Gazetei” frumoasa sinucidere a unui tinăr român din cei mai cinstiți, Ladislau Toma. S'a dus să-l vadă și descrie cele văzute cum și pricina sinuciderii astfel:

În etagiul prim din strada Kötö Nr. 5 trei odăi modeste. În odaia mai de frunte, în salon, zace tinărul Ladislau Toma scaldat în sânge. S'a împușcat în gât și glonțul i-a eșit prin ceafă. E mort.

Lângă trupu-i rece se svârcolește cu moartea o fetiță de 11 ani, Elena sora tinărului. Glonțul fratelui seu trecuse prin gât numai, și n'o nimeri mortal. De present dânsa e în spital dar e puțină nădejde de scăpare. Sărmană fetiță, ce soarte jalnică ți-s'a urzit în lume!!

istoria tragediei e grozavă și-ți răscolește toate simțirile. E grozav și fatal când bestialitatea stăpânește pe om. Fieri ne cuprind, când te gândești la degenerarea moravurilor timpului nostru. Par'că n'am trăi în secolul luminilor.

Jertfa nefericită era o fetiță frumoasă, inteligentă, cu toate că avea numai 11 ani. Trimisă fiind de tatăl-seu să-și comande ghete la un păpucar, ea cade victima bestialității acestuia.

Păpucarul, cu numele Lengyel, om de 40 de ani și cu nevastă, siluește și necinstește fetița. Fetița în urma siluirii — care s'a întâmplat acumă sunt 8 zile, — sângerează într'una și-și pierde tot sângele. Fratele seu Ladislau, — care făcea cursul postal de un an în Budapesta, — este telegrafic chemat acasă pentru boala sorioarei sale, pe care o iubea până la nebunie și într'una o pomenea și întreba de ea în scrisorile sale către părinți. Veni deci acasă la Cluj întristat din cale afară.

Când își văzu sorioara palidă, ca ceară și cinstea familiei pătată, nu mai știa ce să înceapă de rușine și plângea ceasuri întregi în taină. Ba propune în rușinea-i mare surorilor sale să se facă călugărițe, sau să se învenineze toate, căci cinstea familiei și așa e perdată și pătată. Dar nu isbutește.

Azi dimineată se hotărî la un pas fatal. Văzând chinurile grozave ale fetiței, se hotărî să i-le aline și să facă capăt c'un glonț durerilor ei. Așa s'a și întâmplat.

Trimite cele trei surori la biserică ca să se roage pentru însănătoșirea Elenei, care și așa ajunsese în gura morții, în urma pierderii mari de sânge.

Cam pe la 11 ore îi acopere fetiței ochii; ca să nu-i vadă fața-i de copil, și așa îi trage cu revolverul ucișag un glonț în gât. Impușcătura n'a fost mortală. Îndată după aceasta trasă asupra sa două gloanțe, cari i-au stins viața.

Mama lor auzi din bucătărie de-tunătura revolverului și a leșinat de spaimă. Mai târziu veniseră și surorile dela biserică și tatăl său dela oficiu, care mai că a inebunit privind la groaznicul spectacol.

Iar ziarul „Ellenzék“ din Cluj scrie:

„Dacă ar fi murit pe câmpul de război, moartea lui Toma nu putea fi mai frumoasă și mai emoționantă. El și-a vărsat sângele pentru ideea cea mai dreaptă — pentru onoare.

Numitul ziar tot-o dată publică un senmat „Mai mulți“ și care are următorul conținut:

„Apel către publicul cinstit din Cluj. Un om cinstit s'a împușcat din cauza bestialității ucigașului surorii sale.

Tinărul era unica speranță a unei familii sărace, dar cinstite. Familia n'o fi având nici cu ce-l înmormânta dar chiar de ar avea, societatea trebuie să-l declare de mortul său!

„Să-l considerăm deci ca atare și pe cel cinstit să-l înmormântăm noi cei cinstiți!

„Fie-care să-și desprindă floarea sa și să o depună pe catafalcul, unde odihnește adevăratul om cinstit“!

Mai dureros în istorie e și faptul, că fetița Elena Toma, care se află la clinică, a fost operată, estragându-i-se glonțul, și ea e în afară de orice pericol; va scăpa cu viața, și plânge necontenit moartea fratelui său...

Neajungând a răspunde tuturor acelor binevoitori ai noștri, cari ne-au trimis scrisori de condolare din prilegiul marelui pierderi ce am îndurat prin moartea iubitelui și neuitatului nostru tată resp. soț

POMPILIU PISO,

le exprimăm tuturor prin această mulțumita noastră sinceră pentru delicata lor aducere așinte.

Săcăr emb, Nov. 1904.

Intristată familie.

„TÎRG DE IMOBILE“

Cine dorește

a vinde sau a cumpăra în timpul cel mai scurt: Moșii, păduri, băi (mine), fabrici, fabrici de țigle, mori joagere, neguțătorii complete, cârcime, băcăni de toată mărimea etc. etc. Sau cine caută ocupațiune, oficii, lucru să se adreseze la administrațiunea foii de concentrare a anunțurilor de folos general, de pe teritoriul monarhiei austro-ungare. Orăștie, strada dealului nr. 11. La scrisori e a să alătura o marcă postală de 10 fil. (5 cr.) pentru răspuns.

Administrația

organului special de concentrare a anunțurilor de folos general de pe teritoriul monarhiei austro-ungare

„TÎRG DE IMOBILE“

Orăștie (Str. Deal 11).

Un învățcel
se primește numai decât
în brutăria subscrisului:
CARL BAUMANN
Orăștie.

1-3

Un harnic
COMIS
manufacturist
cu praxă mai îndelungată
află imediat aplicare sub
condițiuni favorabile la
JOAN COMȘA & FIU
Seliște.

ASIGURĂRI
≡ **contra focului** ≡

}} In condițiile cele mai favorabile, cu premii mai ușoare ca la alte bănci, primește ≡}}

„Assicurazioni Generali“

cea mai mare bancă de asigurări din AUSTRO-UNGARIA.

Are numai fonduri proprii (avere agonisită în cei 70 ani de când există): 228 milioane coroane. În fiecare an crește această puternică bancă, cu câte 20,000.000 coroane, creștere curată.

Fiind așa bogată, și la prețurile pagubelor de foc e mai culantă ca ori-ce altă bancă!

In ORĂȘTIE are agentură principală care primește asigurări. — A să cere informațiuni la administrația acestei foi!

Pânzării de Schroll și țesături de Sighișoara.

Anunt!

Subscrisul îmi permit a aduce la cunoștința onor. public din loc și jur, că mi-am deschis o

prăvălie de manufactură

din articli aleși și proaspeți, în fostul local de prăvălie al reposatului I. Lang, Piața mare Nr. 27.

Rog pe Onor. public să mă onoreze cu cumpărări și comande.

Despre prețuri culante și serviciu prompt garantez.

Orăștie, în Noemvrie 1904.

Cu toată stina

A. G. MUNTEAN.

NB. Tot aici află loc un învățcel din casă bună.

Tricouri de copii și ciorapi patent, de lână!

Arniciuri în toate colorile, de țesut și de cusut!

Lână „imperial“ și bumbacuri de împletiti!

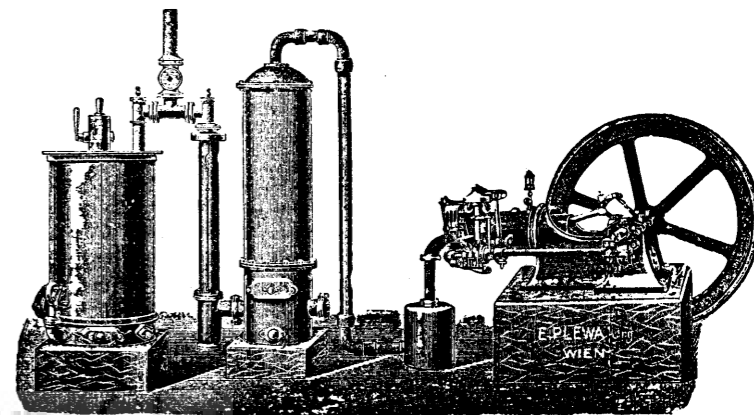
Cereți pentru citit
Raze de Lună un elegant volum de Schițe și Nuvele, de
V. E. MOLDOVAN.
Prețul unui volum 1 cor. 60 fil.
De vânzare la administrația foii „Libertatea“.

B. DÉNES, BUDAPESTA

VI. Văci körut 61.

representantul și depositul general pentru Ungaria, a fabricii ces. reg. privilegiate de mașini și motoare, a inginerului E. Plewa, succe-

sorul firmei Brauner și Klasek
Motoare de benzin, gaz, petrolu și vapor, 2—100 PH., locomobil de benzin și petrolin 2—20 PH.



Tot aceiașimotoare provăzute cu arangement pentru gaz sugativ, reduc cheltuelile de fiecare putere de cal pe oră cu 2—3 fileri!

Prețuri ieftine și condiții de plată favorabile!

— Catalog gratis și franco. —

o Să primesc reprezentanți solizi în provincie. o

Fondată în 1903.

Fondată în 1903.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.



TIPOGRAFIA aceasta este provăzută cu cele mai bune mijloace tehnice și fiind bine asortată cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne, este pusă în pozițiune de a putea executa ori-ce comande prompt și cu acurateță, precum: Opuri și broșuri, placate, bilete de logodnă și cununie, carte și epistole, couverte în toată mărimea, note, circulare și preț-curenturi, bilete de vizită, după plac și cerere, registre și imprimate pentru toate speciile de serviciuri, bilanțuri, compturi, adrese și anunțuri. — Tipărituri de tot felul pentru băncile românești. — Asigurăm totodată pe cei-ce doresc a ne onora cu comandele d-nealor, că pe lângă promptitudine și acurateță, ne vom nisui ca lucrările săvârșite în această Tipografie, să fie lipsite și de erorile de tipar.

Prețuri foarte moderate! Executare repede!

